

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет біології та лісового господарства
Кафедра фізіології людини і тварин

СИЛАБУС
вибіркового освітнього компонента

ФІЗІОЛОГІЯ ПОВЕДІНКИ

підготовки магістра

Луцьк – 2025

Силабус освітнього компонента «ФІЗІОЛОГІЯ ПОВЕДІНКИ» підготовки магістра.

Розробник:

Коржик Ольга Василівна, доцент кафедри фізіології людини і тварин, кандидат біологічних наук.

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми:

(проф. Сухомлін К. Б.)

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри фізіології людини і тварин

протокол № 1 від 28 серпня 2025 р.

Завідувач кафедри: _____

(доц. Качинська Т. В.)

© Коржик О. В., 2025 р.

I. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання	Е Природничі науки, математика та статистика, Е1 Біологія та біохімія, Біологія, магістр	Вибіркова
Кількість годин/кредитів <u>120/ 4</u>		Рік навчання <u>1</u>
		Семестр <u>2</u> -ий
		Лекції <u>10</u> год.
ІНДЗ: <u>немає</u>		Лабораторні <u>14</u> год.
		Самостійна робота <u>88</u> год.
		Консультації <u>8</u> год.
		Форма контролю: залік
Мова навчання українська		

II. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА

Прізвище, ім'я, по батькові Коржик Ольга Василівна
 Науковий ступінь: кандидат біологічних наук
 Посада: доцент кафедри фізіології людини і тварин
 Контактна інформація: email: Korzhyk.Olha@vnu.edu.ua
 Дні занять (<https://ps.vnu.edu.ua/cgi-bin/timetable.cgi>)

III ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

1. Анотація. Основою навчальної дисципліни «Фізіологія поведінки» є розгляд нейрофізіологічних механізмів реалізації вродженої та набутої поведінки людини і тварин. Зокрема детально висвітлюються нейрофізіологічні механізми формування потреб; мотивацій, емоцій, навчання і пам'яті як базових для здійснення будь-якої цілеспрямованої поведінкової реакції людини і тварин. Обґрунтовується закономірність виникнення мови, самосвідомості і свідомості як особливого механізму регуляції поведінки людини в соціальному середовищі. Розглядаються питання поведінкових реакцій в нормі та за умов порушення діяльності мозку. Вивчення даної дисципліни дозволить підготувати здобувачів освіти до практичної роботи в соціумі, навчити користуватися знаннями для пояснення фізіологічних механізмів регулювання вищих інтегративних функцій організму, що формують поведінкові реакції.

2. Мета і завдання освітнього компонента.

Метою вивчення вибіркового освітнього компонента «Фізіологія поведінки» є формування у здобувачів магістерського рівня глибокого наукового розуміння фізіологічних механізмів поведінки людини та тварин, розвитку аналітичних навичок оцінки взаємозв'язку нейронних, гормональних та молекулярних процесів з поведінковими функціями, а також здатності застосовувати сучасні методи нейрофізіологічних досліджень у біологічних та міждисциплінарних дослідженнях.

Основними завданнями освітнього компонента «Фізіологія поведінки» є: ознайомити здобувачів зі структурно-функціональною організацією головного мозку та підкоркових систем, що

забезпечують поведінкову регуляцію; вивчити молекулярні та клітинні механізми нейронної взаємодії, що лежать в основі формування поведінкових реакцій; розкрити нейрофізіологічні основи емоційної регуляції, мотивації та адаптивної поведінки; розглянути механізми підтримки функціонального стану мозку; проаналізувати фізіологічні основи навчання, пам'яті та нейропластичності як ключових компонентів адаптивної поведінки; вивчити системні механізми стрес-реакції та їх вплив на фізичне і ментальне здоров'я; оцінити механізми резильєнтності та відновлення поведінкових функцій; розвинути навички критичного аналізу наукової літератури та експериментальних даних, пов'язаних з фізіологією поведінки людини та тварин; сприяти інтеграції знань з фізіології, нейробіології, біохімії та поведінкової науки для розв'язання міждисциплінарних наукових та практичних завдань.

3. Soft skills: аналітичне мислення, наукове мислення та аргументація, уміння працювати з науковою літературою, проблемно-орієнтоване навчання, комунікаційні навички, навички командної роботи, самоорганізація та управління часом, критичне мислення, гнучкість та адаптивність, наукова етика та відповідальність, резильєнтність.

4. Структура освітнього компонента

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Пр.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю* / Бали
Змістовий модуль 1. Структурно-функціональні та нейрофізіологічні основи поведінки						
Тема 1. Структурно-функціональна організація головного мозку в регуляції поведінки	16	1	2	12	1	ВПЗ, УО / 14
Тема 2. Клітинні та молекулярні механізми нейронної взаємодії у формуванні поведінкових реакцій.	16	1	2	12	1	ВПЗ, УО / 14
Тема 3. Нейрофізіологічні основи емоційної регуляції та емоційного здоров'я.	17	2	2	12	1	ВПЗ, УО / 14
Тема 4. Фізіологічні механізми підтримки функціонального стану та здоров'я мозку.	17	2	2	12	1	ВПЗ, УО / 14
Разом за змістовим модулем 1	66	6	8	48	4	56
Змістовий модуль 2. Адаптивна регуляція поведінки, стрес і резильєнтність						
Тема 5. Фізіологія навчання, пам'яті та нейропластичності як основи адаптивної поведінки.	17	1	2	12	2	ВПЗ, УО / 14
Тема 6. Фізіологічні механізми стрес-реакції та їх вплив на фізичне і ментальне здоров'я.	18	1	2	14	1	ВПЗ, УО / 14
Тема 7. Нейрофізіологічні основи резильєнтності та відновлення поведінкових функцій.	19	2	2	14	1	ВПЗ, УО / 16
Разом за змістовим модулем 2	54	4	6	40	4	44
Всього годин/ Балів	120	10	14	88	8	100

Методи контролю: ВПЗ – виконання практичного завдання, УО — усне опитування.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

1. Міжпівкульна асиметрія мозку та її значення для поведінкових стратегій.

2. Онтогенетичні зміни мозкових структур у контексті формування поведінки.
3. Еволюційні аспекти структурно-функціональної організації мозку людини.
4. Пластичність нейронних мереж у відповідь на досвід та середовищні чинники.
5. Вплив нейрометаболічних процесів на ефективність мозкових функцій.
6. Молекулярні механізми нейропротекції та підтримки функціонального стану мозку.
7. Нейрофізіологічні основи варіабельності емоційних реакцій.
8. Епігенетичні механізми регуляції поведінкових відповідей.
9. Роль нейроімунної взаємодії у процесах адаптації та стрес-реакції.
10. Фізіологічні відмінності гострої та хронічної стрес-реакції.
11. Вплив раннього стресового досвіду на формування поведінкових стратегій.
12. Нейрофізіологічні механізми когнітивної гнучкості як чинника адаптації.
13. Молекулярні основи відновлення нейронних мереж після стресових впливів.
14. Фізіологічні кореляти індивідуальної стресостійкості.
15. Роль сну у процесах адаптації та відновлення поведінкових функцій.
16. Вплив способу життя на формування резильєнтності.
17. Біомаркери адаптації та резильєнтності у фізіології поведінки.
18. Нейроендокринні механізми регуляції соціальної поведінки у тварин.
19. Механізми сенсорної інтеграції у формуванні адаптивної поведінки тварин.
20. Роль центральних генераторів рухових патернів у формуванні інстинктивної поведінки тварин.
21. Інстинктивна поведінка тварин.

IV ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика викладача щодо здобувача освіти. полягає в послідовному та цілеспрямованому здійсненні навчального процесу на засадах прозорості, доступності, наукової обґрунтованості, методичної доцільності та відповідальності учасників освітнього процесу. Вивчення освітнього компонента передбачає постійну роботу здобувачів освіти на кожному занятті. Відвідування занять здобувачами є обов'язковим. Здобувачі освіти не повинні спізнюватися на заняття. Перед початком заняття здобувачі повинні вимкнути звук засобів зв'язку (мобільний телефон, смарт- годинник тощо). Студенти повинні здійснювати попередню підготовку до практичних занять. До початку курсу необхідно встановити на мобільні пристрої або ноутбуки застосунки Microsoft Office 365 (Teams) для роботи з доступними матеріалами курсу. Вхід для активації облікового запису відбувається через корпоративну пошту з доменом – @vnu.edu.ua. Корпоративна пошта з паролем видається методистом деканату факультету біології та лісового господарства. У разі переходу на дистанційну форму навчання викладання курсу відбувається в команді освітнього середовища Microsoft Office 365 відповідно до Положення про дистанційне навчання та додаткових розпоряджень ректорату.

Оцінювання здобувачів освіти здійснюється відповідно до [Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки від 26.06.2025 р.](#)

Здобувач освіти отримує оцінку за кожне практичне заняття (тривалість заняття – 2 академічні години (1 пара), яка є комплексною та включає контроль як теоретичної, так і практичної підготовки студента.

Робота студентів на практичних заняттях (поточний контроль) загалом оцінюється у 100 балів. Максимально можлива кількість балів за одне заняття (2 аудиторні години) 10 балів. Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті.

Політика щодо академічної доброчесності. У процесі навчальної діяльності обов'язковим є дотримання норм академічної доброчесності. Здобувачу необхідно дотримуватися морально-етичних правил: не пропускати аудиторних занять (у разі пропуску – причину підтвердити документально); не привласнювати чужу інтелектуальну працю; у разі цитування наукових праць, методичних розробок, результатів досліджень, таблиць та ін. необхідно вказувати посилання на першоджерело. Виявлення плагіату чи академічної недоброчесності призведе до анулювання

відповідної роботи (бал за неї не враховуватиметься) та необхідності її переробки, а в разі повторних порушень – до передачі справи на розгляд комісії з етики університету.

Здобувачі мають дотримуватись [ст. 42 Закону України «Про освіту»](#). Усі здобувачі освіти повинні ознайомитись із основними положеннями [Кодексу академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки](#) та [Ініціативою академічної доброчесності та якості освіти – Academic IQ](#).

Політика щодо дедлайнів та перескладання. За умови відсутності студента(ки) на занятті із поважної причини (наприклад, за станом здоров'я при документальному медичному підтвердженні, міжнародне стажування і т.п.), студент(ка) має право виконати практичну роботу згідно графіку відпрацювань пропущених навчальних занять кафедри фізіології людини і тварин (але не пізніше останнього заняття в межах змістового модуля) та отримати за неї бали. Практичні роботи, здані пізніше встановленого викладачем терміну і погодженого зі студентами, будуть оцінюватись нижчою кількістю балів (мінус 4 бали від максимально можливих). Дане положення не буде застосовуватися до тих студентів, які за поважних причин (наприклад, медичним показанням при наявності медичної довідки) пропустять визначений дедлайн захисту практичної роботи.

Можливість визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та інформальній освіті. Якщо здобувач освіти отримав знання у неформальній (курси, семінари, тренінги, стажування) чи інформальній освіті і їх тематика, обсяг вивчення та зміст відповідають освітньому компоненту в цілому або його окремому розділу, змістовому модулі, темі (темам), що передбачені силабусом освітнього компонента. У разі наявності документа, що засвідчує навчання на сертифікованих курсах, онлайн-курсах, стажування тощо які дотичні до тем дисципліни, можливе зарахування певної кількості годин (за попереднім погодженням з викладачем), відповідно до [Порядку визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки \(наказ №302-з від 29.08.2024 р.\)](#)

У випадку дуальної форми здобуття освіти зарахування результатів такого навчання здійснюється згідно [Положення про підготовку здобувачів за дуальною формою здобуття освіти у Волинському національному університеті імені Лесі Українки \(наказ №284-з від 29.08.2025 р.\)](#)

Можливість отримати додаткові (бонусні) бали. Здобувачі освіти, які проявляють особливу активність та ініціативу, мають шанс отримати бонусні бали. Зокрема, активна участь у підготовці міні-досліджень за тематикою курсу, участь у наукових конференціях, пов'язаних з доказовою медициною, опублікування тез/статей за тематикою курсу. Максимальна кількість бонусних балів – 10, але підсумковий бал не може перевищувати 100.

V. Підсумковий контроль

Форма контролю – залік. Оцінювання знань здобувачів освіти здійснюється під час поточного контролю за результатами виконання тих видів робіт, які передбачені силабусом.

Семестровий залік викладач виставляє за умови виконання здобувачем освіти завдань, передбачених силабусом ОК. Мінімальна позитивна кількість балів – 60.

У випадку, якщо здобувач освіти набрав менше ніж 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання, анулюються. Максимальна кількість балів під час ліквідації академічної заборгованості з заліку, як правило, – 100. Повторне складання заліку допускається не більше як два рази: один раз – викладачеві, другий – комісії,

У день складання заліку за основною сесією здобувач освіти не має права дозвати будь-який вид робіт, передбачений силабусом освітнього компонента.

Питання для підготовки до заліку.

1. Опишіть структурно-функціональну організацію головного мозку, що забезпечує регуляцію поведінки людини.
2. Яку роль відіграє кора великих півкуль у формуванні поведінкових актів?

3. Поясніть значення базальних гангліїв та таламуса у контролі рухових і когнітивних функцій.
4. Як мозочок впливає на координацію рухів та адаптивну поведінку?
5. Опишіть функції лімбічної системи у регуляції емоцій і мотивації.
6. Що таке нейронні мережі, і як вони забезпечують інтеграцію сенсорної та моторної інформації?
7. Розкрийте роль нейромедіаторів у формуванні поведінкових реакцій.
8. Як гліальні клітини підтримують функціональний стан нейронних мереж?
9. Які фізіологічні механізми забезпечують емоційне здоров'я?
10. Опишіть фізіологічні принципи підтримки функціонального стану мозку.
11. Що таке нейропластичність і яку роль вона відіграє у навчанні та адаптації?
12. Поясніть механізми формування короткочасної та довготривалої пам'яті.
13. Як функціонує гіпоталамо-гіпофізарно-наднирникова система під час стресу?
14. Які фізіологічні відмінності між гострою та хронічною стрес-реакцією?
15. Опишіть вплив стресу на когнітивні та поведінкові функції людини.
16. Які механізми забезпечують адаптацію поведінки до психоемоційних навантажень?
17. Що таке резильєнтність, і які фізіологічні процеси її забезпечують?
18. Яку роль відіграє сон у відновленні нервової системи та адаптивної поведінки?
19. Опишіть механізми відновлення мозкових функцій після функціональних перевантажень.
20. Поясніть, як індивідуальні відмінності у фізіології мозку впливають на варіабельність поведінкових реакцій.

VI ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Шкала оцінювання знань здобувачів освіти з освітніх компонентів, де формою контролю є залік

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
0–59	Незараховано (необхідне перескладання)

VII РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

1. Korzhyk O., Dmytrotsa O. Distance learning influences on the psycho-hygienic aspects of the motivation behavior of students of medical and biological specialties in terms of pandemic and martial law state. *Studies in Comparative Education*. 2022. No 2. <https://doi.org/10.31499/2306-5532.2.2022.270953>
2. Korzhyk O., Morenko A. Cortical sources of electrical activity, related to the cessation of a prepared motor reaction in humans. *NEURONUS 2022 Neuroscience Forum : Acta Neurobiologiae Experimentalis* (Krakow, 15-17 October 2022). Krakow, 2022. P. LXXXIII
3. Morenko A., Morenko O., Dmytrotsa O., Poruchynsky A., Korzhyk O. Changes in electroencephalogram (EEG) power during subdominant (left) hand finger movements in females with different alpha rhythm characteristics. *Health Problems of Civilization*. 2020. Vol 14, No 1. P. 63–69.

4. Korzhyk O. V., Dmutrotsa O. R., Poruchynskiy A. I., Morenko A. H. Event-related potentials during contralateral switching over motor programs in humans. *Regulatory Mechanisms in Biosystems*. 2020. Vol. 11, No 1. P. 110–115.
5. Morenko A., Korzhyk O., Morenko O. Amplitude-time characteristics of women's brain activity associated with the motor response in the Stop-Signal task paradigm. *Health Problems of Civilization*. 2022. Vol. 16, No 2. P. 181-189.